

МЕТОДИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ГРАМАТИЧНО ПРАВИЛЬНОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ ТУРЕЦЬКОЮ МОВОЮ

А Стаття присвячена дослідженню методичних передумов використання тестових завдань для навчання студентів мовних спеціальностей граматично правильного висловлювання турецькою мовою. Виділені основні види тестових завдань, за допомогою яких можна сформувати в студентів початкового етапу навчання турецької мови граматично правильне усне турецьке мовлення.

Ключові слова: тестові завдання, граматичні навички, усне мовлення, турецька мова.

Актуальність теми дослідження. Тенденція до поширення викладання турецької мови, яка спостерігається у вищих навчальних закладах України, вимагає проведення методичних досліджень, спрямованих на пошук дієвих методів навчання цієї мови. Оволодіння граматичним механізмом мови є важливою передумовою навчання іншомовної комунікації. Тому виникає необхідність пошуку результативніших методів і прийомів навчання граматики турецької мови. Актуальність теми статті зумовлена практичною нерозробленістю методичних прийомів навчання граматичного аспекту говоріння турецькою мовою студентів мовних спеціальностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема навчання граматичного оформлення іншомовного висловлювання є однією з ключових проблем методики навчання іноземних мов, вирішенню якої присвячені роботи багатьох вітчизняних дослідників (Ж. А. Вітлін, С. В. Гапонова, А.Ю. Горчев, О. І. Гриценко, П. Б. Гурвич, Ю. А. Кудряшов, Г. В. Куприянова, Б.А. Ляпідус, О. Є. Михайлова та ін.). Методика навчання турецької мови як іноземної також нараховує значну кількість теоретичних досліджень, присвячених пошуку оптимальних шляхів і методів навчання іншомовної граматики: Ю. Доган (У. Doğan), О. Демірджан (Ö. Demircan), М. Гомлексіз (М. Gömleksiz), А. Тарджан (А. Tarcan), Е. Ташдемір (Е. Taşdemir). Разом з тим, як свідчить проведений нами аналіз наукових джерел, наголошується на необхідності не відокремлювати процес навчання граматики від процесу формування мовленнєвих навичок і вмінь і пропонується поєднувати навчання мовного матеріалу з навчанням іншомовного спілкування. Цілком погоджуючись із таким підходом, вбачаємо можливість підвищення ефективності навчання граматичного аспекту говоріння турецькою мовою у застосуванні навчальних тестових завдань.

Незважаючи на те, що проблема використання тестових завдань у навчальній функції вивчалась у методиці викладання іноземних мов, вона не може вважатися вирішеною, оскільки у методиці іноземних мов не розроблена науково обґрунтована система навчальних тестових завдань для навчання граматичного аспекту говоріння турецькою мовою. Крім того, нами не

виявлено робіт, присвячених навчанням граматичного аспекту турецької мови.

Метою статті є дослідження методичних передумов використання тестових завдань для навчання студентів мовних спеціальностей граматично правильного турецького мовлення.

Виклад основного матеріалу. Оволодіння граматичним механізмом мови є важливою передумовою навчання іншомовної комунікації. Тому виникає необхідність пошуку результативніших методів і прийомів навчання граматики турецької мови.

Під тестовими завданнями більшість звикла розуміти лише контроль навчальних досягнень студентів. Проте у навчальному процесі існує тісний взаємозв'язок між навчальною вправою та контролем, що уможливує їх оптимальне поєднання.

Тестові завдання є тим видом навчальної діяльності, який оптимально поєднує у собі навчальну і контрольну функції.

Однією з перших поняття «навчальне тестове завдання» ввела С. К. Фоломкіна, розглядаючи його як таким, що є одночасно і навчальною вправою, і засобом контролю [6].

Аналіз методичної літератури, тенденція до використання в навчальному процесі комунікативно-діяльнісного підходу спостерігається також у тестуванні. На наш погляд суто граматичні тести, виконуючи які, студент демонструє лише знання певної граматичної форми чи структури, поступаються місцем комунікативним граматичним тестам. Оскільки, при такому підході до тестування звертається увага і на значення висловлювання, а не лише на правильність його форми і структури. Цей підхід пов'язаний головним чином із функціонуванням мови в спілкуванні і передбачає здебільшого завдання, які є максимально наближеними до завдань, з якими студенти зустрінуться в реальних життєвих ситуаціях.

Так, О. П. Петрашук, розглядаючи процес комунікативного тестування обґрунтовує взаємозв'язок і взаємодію складових процесу іншомовної комунікації в реальних (позатестових) обставинах і під час виконання тесту (в тестових обставинах) [2, с. 23–27].

Отже, об'єктом тестування будемо розглядати саме

комунікативну компетенцію, яка в свою чергу включає знання, навички та вміння студентів у їх мовленнєвих діях, і яка дає змогу здійснювати мовленнєву діяльність через реалізацію комунікативної мовленнєвої поведінки.

Цілі навчальних тестових завдань визначаються відповідно до цілей навчання турецької мови, які, в свою чергу, можна уявити в ієрархічній структурі в залежності від рівня навчального процесу, на якому відбувається навчання мови.

Як відомо, навчання турецької мови, як і будь-якої іноземної мови, має циклічний характер і здійснюється на рівні окремого етапу заняття, цілого заняття, теми, півріччя, року і етапу навчання. Загальні *цілі*, що висувуються в програмних вимогах щодо володіння студентами турецькою мовою, конкретизуються на кожному із згаданих рівнів навчання, залишаючись при цьому органічно обумовленими та взаємопов'язаними. Так само узгоджуються й цілі навчальних тестових завдань на кожному з рівнів організації навчання. За змістом згадані цілі розрізняються в цій же мірі, в якій розрізняється зміст навчання на кожному рівні оволодіння студентами турецькою мовою. Так, протягом окремого етапу заняття студенти оволодівають окремою навичкою або вмінням (у нашому випадку граматичними навичками) здійснювати іншомовне мовлення. Метою навчальних тестових завдань буде закріплення та вдосконалення в оволодінні цією окремою навичкою або вмінням, а також може бути визначення навчальних досягнень студентів у цьому. Те ж саме буде мати місце на всіх інших рівнях навчання, тобто цілі навчальних тестових завдань для формування граматично правильного турецького усного мовлення за певний відрізок навчального процесу будуть відповідати цілям і змісту навчання в цей період.

Разом з основними цілями навчальних тестових завдань, які узгоджуються з практичною метою навчання, можна виділити завдання навчальних тестів, які в тій чи іншій мірі реалізуються одночасно з реалізацією головних цілей.

Завданнями навчальних тестів виступають:

- сприяння актуалізації набутих знань і сформованих навичок і вмінь з метою іншомовного спілкування;
- вдосконалення та закріплення навичок і вмінь в оволодінні турецькою мовою на певному етапі навчання;
- виявлення прогалин у засвоєнні змісту навчання та прогнозування подальших успіхів в оволодінні турецькою мовою;
- виховання в студентів здатності до самодисципліни та самостійної роботи, формування інтересу до якісного оволодіння турецькою мовою.

Досягнення цілей і завдань навчального тесту зумовлюється реалізацією загальнодидактичних та його специфічних функцій.

Загальнодидактичні функції навчання, а зокрема навчальна, повторювально-закріплювальна, розвивальна, а також виховна (пізнавальна) реалізуються під час виконання тестових завдань. Це зумовлюється тим, що під час виконання тесту відбувається актуалізація та закріплення матеріалу, що вивчається, також

активізується розумова діяльність. Причому навчальний ефект досягається швидше і краще, якщо тестове завдання має вищий рівень комунікативності [2, с. 27].

Специфічні функції визначаються основною метою навчальних тестових завдань, а саме сприяння актуалізації набутих знань і сформованих навичок і вмінь із метою здійснення іншомовного спілкування [1, с. 22].

У методиці навчання іноземних мов виділяють такі *специфічні функції*: коригування та вдосконалення контрольованого матеріалу; формування мовленнєвих навичок і вмінь; стимулювання розвитку пам'яті та мислення [2, с. 11].

Усі види навчальних тестових завдань можуть здійснюватися в різних формах. Традиційно розрізняють письмові, усні та комп'ютеризовані завдання. Навчальні тестові завдання в письмовій формі за способом проведення є колективними, тобто група студентів одночасно виконує одні й ті самі завдання. Усні навчальні тестові завдання за способом проведення є індивідуальними.

Далі виділимо ті види тестових завдань, за допомогою яких можна сформувати в студентів початкового етапу навчання турецької мови граматично правильне усне турецьке мовлення. При цьому будемо враховувати практичне спрямування тестових завдань, а також програмні вимоги.

Проаналізувавши види тестових завдань, які виділяють у вітчизняній методичній літературі, та види, які виділяють турецькі методисти, можемо виділити такі:

1. «*Запитання-відповідь*» (*Soru-cevap*) передбачає відповіді на запитання. Запитання можна градувати за складністю: від закритого до напівзакритого і відкритого (тобто такого, що провокує судження). В останньому випадку найширші можливості вдосконалювати навички граматично правильного усного мовлення. Наприклад:

Alıştırma. Lütfen sorulara cevap veriniz.

Bu akşam ne yapacaksın ?.....

Yarın öğleden sonra ne yapacaksın ?

Hafta sonu neler yapacaksın ?

Tatilde neler yapacaksın ?

Hafta sonu nereye gideceksin ?

2. «*Множинний вибір*» (*Doğru cevap seçilmesi*) полягає у визначенні відповіді на поставлене запитання шляхом вибору правильного варіанта з двох або декількох запропонованих. Наприклад:

1. «*Postaneden parka nasıl?»*

Yukarıdaki boşluğu doldurunuz.

A) *yapabilirim;*

B) *gidiyorum;*

C) *gidebilirim;*

D) *gidipbilirim.*

2. *Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?*

A) *sağa dön;*

B) *aşağa git;*

C) *ileri git;*

D) *yukarı çık.*

3. «*Bu..... manav var mı?»*

Yukarıdaki boşluğu doldurunuz.

- A) uzaklarda;
- B) yakınlarda;
- C) arkalarda;
- D) yanlarda.

4. «Hava alanını .. edebilir misiniz?»

Yukarıdaki boşluğu doldurunuz.

- A) yardım;
- B) nerede olduğunu;
- C) adresini;
- D) tarif.

5. «Halk pazarı Mehmet'in evinin?»

Yukarıdaki boşluğu doldurunuz.

- A) neresinde;
- B) nerede;
- C) içerisinde;
- D) niresinde.

3. «Завершения речень» (Cümle tamamlaması).

Студент має завершити речення словом/словами, які детерміновані вербальним контекстом. Наприклад:

Alıştırma. Lütfen boşlukları doldurunuz.

Annenler bizim evde ne kadar kalacak?

Galiba bizimle kalacaklar.

Ne zaman tatile çıkacaksın?

..... tatile çıkacağım.

Ne zaman işin bitecek?

Galiba bitecek.

Daha ne kadar televizyon seyredeceksin?

..... kadar ..

Daha ne kadar yolumuz kaldı?

..... daha ..

Ne zaman bize geleceksin?

..... sonra ..

Ne zaman alış verişe gideceğiz.

..... sonra gideceğiz.

Daha ne kadar bekleyeceğiz?

..... daha bekleyeceksiniz.

Ne zaman yemek yiyeceğiz?

Zannederim sonra ..

4. «Зіставлення» (Karşılaştırma) передбачає таку діяльність студента, у процесі якої відбувається зіставлення двох елементів на основі перехресного вибору. Наприклад:

Alıştırma. Lütfen zıt anlamlı kelimeleri eşleştiriniz.

1- zayıf	a- kısa
2- kötü	b- dar
3- ucuz	c- korkak
4- çalışkan	d- erken
5- girmek	e- şişman
6- uzun	f- tembel
7- çirkin	g- iyi
8- genç	h- pahalı
9- geç	i- yaş
10- soğuk	j- çıkmak
11- yeni	k- eski
12- cesur	l- sıcak
13- kuru	m- ihtiyar
14- geniş	n- fakir
15- zengin	o- acı
16- tatlı	o- güzel

5. «Трансформування» (Dönüştürme) полягає у перетворенні учнем запропонованих речень у правильно сконструйовані. Наприклад:

Alıştırma. Aşağıdaki kelimelerle kurallı cümleler kurunuz.
çalışmak, öğrenciler, ders, şimdi (olumlu)

.....
annem, şimdi, televizyon seyretmek (olumlu)

.....
okumak, dergi, şimdi, ben (olumlu)

.....
yağmak, yağmur, bu sabah (olumsuz)

.....
bugün, gitmek, onlar, sinema (olumlu)

6. «Знаходження і виправлення помилок» (Hata bulması ve düzeltmesi). Студент повинен виявити помилки у запропонованому висловлюванні, опираючись на знання матеріалу, що вивчається. Наприклад:

Alıştırma. Aşağıdaki cümlelerde hataları bulup, düzeltilmiş cümle yazınız.

Onun arabam kırmızı

Senin evi büyük mü?

Bu benim hediyesi i?.....

Benim kitabınız masada.....

Sizin baban adı ne?.....

7. «Оцінка інформації» (Doğru-yanlış seçilmesi). Перед студентом постає завдання підтвердити або спростувати запропоноване висловлювання шляхом вибору між двома відповідями. Наприклад:

Alıştırma. Aşağıdaki parçayı okuduktan sonra sorulara cevap veriniz.

Mehmet Bey bir okulda Türkçe öğretmenidir. O öğrencilere Türkçe öğretiyor. Mehmet Bey 26 yaşındadır. O, sabah saat 8:00 de evden çıkıyor. 8:30 da derse giriyor. Sınıfta 15 öğrenci var. Öğrenciler çok çalışkanlar. Onlar Türkçe'yi çabuk öğreniyorlar. Mehmet Bey öğrencilerini çok seviyor. Öğrenciler de Mehmet Bey'i çok seviyorlar.

Doğru mu yanlış mı?

Mehmet Bey öğretmendir. ()

Mehmet Bey işe otobüsle gidiyor. ()

Mehmet Bey saat 8:30'da evden çıkıyor. ()

Öğrenciler çok tembeller. ()

Türkçe dersi çok kolay. ()

Наведені вище види навчальних тестових завдань можуть запроваджуватися на практиці у різних модифікаціях.

Навчальні тестові завдання мають такі якісні характеристики: практичність, економічність і диференційна здатність.

Практичність – характеристика тесту, яка визначає: 1) доступність і посиленість інструкцій тесту і змісту завдання для розуміння тих, хто їх виконує; 2) простота виконання [2, с. 19].

Економічність передбачає мінімальні витрати часу та зусиль на підготовку тестових завдань [3, с. 273–274].

Диференційна здатність уможливує виконання навчальних тестових завдань як встигаючими, так і невстигаючими студентам, тобто з достатнім і недостатнім рівнем володіння іншомовними навичками

і вміннями [3, с. 273–274].

Оскільки, навчальні тестові завдання містять у собі функцію контролю, то вони володіють також такими якостями як валідність і надійність.

Валідність – характеристика тесту, яка показує, що саме вимірює тест, рівень володіння певними іншомовними навичками і вміннями.

Надійність визначається стабільністю його функцій як інструмента вимірювання [3, с. 273–274].

Висновки. Проаналізувавши характеристики комунікативних навчальних тестових завдань, можна стверджувати, що їхнє використання є доцільним для навчання граматичного аспекту турецької мови у рамках комунікативно-діяльнісного підходу навчання іноземних мов, оскільки вони уможливають моделювання процесу спілкування в навчальному процесі, надання вмотивованості та предметності навчальній діяльності студентів, а також підготовку до реальної комунікації в її усній формі.

Перспективи подальших наукових досліджень. Дослідження не висвітлює всі аспекти проблеми, але пропонує шлях вирішення деяких проблемних сторін

Kindras I. V., Shovkoviy V. N. Методические предпосылки использования тестовых заданий для обучения студентов грамматически правильного высказывания на турецком языке.

А Стаття посвящена исследованию методических предпосылок использования тестовых заданий для обучения студентов языковых специальностей грамматически правильного высказывания на турецком языке. Выделены основные виды тестовых заданий, при помощи которых можно сформировать у студентов начального этапа изучения турецкого языка грамматически правильное высказывание на турецком языке.

Ключевые слова: тестовые задания, грамматические навыки, устная речь, турецкий язык.

Kindras I. V., Shovkoviy V. M. Methodological prerequisites of tests usage for teaching students grammatically correct Turkish speaking skills.

S The article deals with the Methodological prerequisites of tests usage for teaching students of language specialties grammatically correct Turkish speaking skills. The main types of tests that may be useful for teaching students of language specialties grammatically correct Turkish speaking skills are picked out in the article.

Key words: tests, grammar, speaking skills, Turkish.

процесу навчання граматичного аспекту турецької мови. Було б корисним розробити комплекси навчальних тестових завдань для формування граматичних навичок студентів мовних спеціальностей відповідно до тем, передбачених програмою з турецької мови, а також науково обґрунтувати та експериментально перевірити методику навчання граматичного аспекту турецької мови з використанням навчальних тестових завдань у практиці навчання.

Список використаних джерел

1. Витлин, Ж. А. Современные проблемы обучения грамматике иноязычных языков / Ж. А. Витлин // Иностранные языки в школе, 2000. – № 5. – С. 22.
2. Куприянова, Г. В. Групповая и самостоятельная работа учащихся при освоении грамматики / Г. В. Куприянова // Иностранные языки в школе, 2001. – № 6.
3. Петрашук, О. П. Значения апробации тестовых заданий с целью их включения в тест иноземной мови / О.П. Петрашук // Вісник Київ. держ. лінгв. університету. – 2003. – №3. – С. 100–104.
4. Ротов, Н. Д. Методика обучения иностранным языкам в начальной и общеобразовательной школе / Н.Д. Ротов. – 2004. – 314 с.
5. Скляренко, Н. К. Навчання граматичних структур англійської мови в школі : посіб. для вчит. / Н.К. Скляренко. – Київ, 1982. – 104 с.
6. Фоломкина, С.К. Тестирование при изучении иностранного языка / С.К. Фоломкина // Иностранные языки в школе. – 1986. – № 2. – С. 12–16.
7. Doğan, Y. Dinleme Eğitimi. – Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık. – 2012. – 128 s.
8. Demircan, Ö. Yabancı dil öğretim yöntemleri / Ö. Demircan. – İstanbul: Der yayınları, 2005. – 102 s.
9. Gömleksiz, M. N. yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler – İstanbul: Der yayınları, 2002. – 400 s.
10. Tarcan, A. Yabancı dil öğretim teknikleri / A. Tarcan. – Ankara: Nisan, 2004. – 119 s.
11. Taşdemir, E. Türkçe Öğretim Teknikleri. – Ankara, Türk Dil Kurumu. – 2000. – 172 s.

Дата надходження авторського оригіналу до редакції : 07.04.2015